

از مفهوم تا فرم در معماری

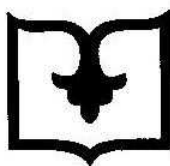
نویسندگان:

مهندس اباضلت عسکری

(عضو هیات علمی دانشگاه حکیم سبزواری)

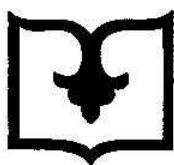
مهندس مینو قاسمی

مهندس مهسا مشایخی میانجی

دانشگاه حکیم سبزواری انتشارات سروش دانش

۱۳۹۳

دانشگاه حکیم سبزواری انتشارات سروش دانش

عنوان اصلی: از مفهوم تا فرم در معماری

نویسندگان: اباضلت عسکری رابری. ۱۳۵۹.

مینو قاسمی. ۱۳۶۵. مهسا مشایخی میانجی. ۱۳۶۷.

۲۱۵ صفحه. تصویر. تک رنگ.

(سروش دانش، شماره انتشارات ۷۳۶۲)

تهران. چاپ اول. ۱۳۹۳.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۹۹-۰۷-۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

موضوع: (۱) معماری -- ترکیب، تناسب و غیره (۲) فضا در معماری (۳) معماری -- طراحی

چاپ: اول

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۴ الف ع ۵ / ۵ NA ۲۷۶۰

رده بندی دیویی: ۷۲۰/۱

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۶۷۹۴۲

نام کتاب: از مفهوم تا فرم در معماری

ناشر: انتشارات سروش دانش.

نویسندگان: اباضلت عسکری رابری. مینو قاسمی. مهسا مشایخی میانجی.

داوران علمی: دکتر مصطفی کیانی. دکتر کاوه فتاحی.

نوبت چاپ: اول.

سال چاپ: ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰

چاپ و صحافی: گنجینه چاپ.

لیتوگرافی: رایید گرافیک.

طراحی جلد و صفحه آرایی: سروش دانش.ن.س.

قیمت: ۲۱۵,۰۰۰ ریال.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۹۹-۰۷-۰

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر و مؤلف نشر یا بخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار می گیرد.

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان روانمهر، کوچه درخشان،

پلاک ۴، طبقه ۱. تلفن: ۶۶۴۱۹۱۹۵ - ۰۲۱ / فکس: ۶۶۴۷۷۵۷۰ - ۰۲۱

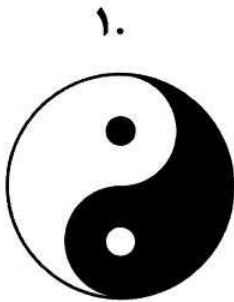
pub.sdanesh@gmail.com

www.sdanesh.com

فهرست:

مقدمه

بخش اول: وحدت، تضاد

۱۱

۱۲

۱۴

۱۹

۱۹

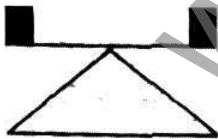
۱-۱ وحدت ارگانیکی

۲-۱ درهم تافتگی یا چند گونگی

۳-۱ کنتراست، تضاد

۴-۱ درونمایه و دگرگونی درونمایه ای

۵-۱ نمونه کارهای دانشجویان

۲۷

۲۹

۳۱

۳۳

بخش دوم: تعادل و تقارن

۱-۲ تعادل

۲-۲ تعادل در فضای معماری

۳-۲ ایجاد و درک تعادل بصری

۴-۲ انواع تعادل

۳۸

۵-۲ تقارن

۴۲

۶-۲ انواع تقارن

۴۴

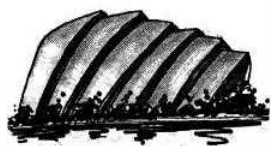
۷-۲ تقارن به مثابه اصلی زیبای شناختی

۴۵

۸-۲ تقارن به مثابه اصلی در ساخت و ساز

۴۵

۹-۲ نمونه کارهای دانشجویان

بخش سوم: حرکت، تکرار، ریتم و سلسله مراتب

۵۳

۱-۳ حرکت

۵۹

۲-۳ تکرار

۶۴

۳-۳ ریتم

۶۶

۴-۳ انواع ریتم

۶۶

۱-۴-۳ تکرار یکنواخت

۶۷

۲-۴-۳ تکرار متناوب

۶۹

۳-۴-۳ تکرار تکاملی

۷۱

۴-۴-۳ تکرار موجی

۷۲

۵-۳ سلسله مراتب

۷۴

۶-۳ ایجاد سلسله مراتب

۷۴

۱-۶-۳ سلسله مراتب به وسیله اندازه

۷۵

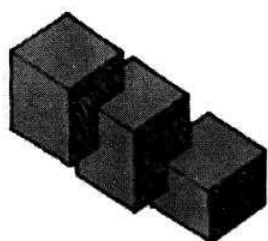
۲-۶-۳ سلسله مراتب به وسیله شکل

۷۵

۳-۶-۳ سلسله مراتب به وسیله مکان قرارگیری

۸۰

۷-۳ نمونه کارهای دانشجویان

بخش چهارم: هندسه و الگوهای سازماندهی

۹۹	۱-۴ هندسه
۱۰۲	۲-۴ فرم های منظم
۱۰۲	۱-۲-۴ شکل های اصلی
۱۰۶	۲-۲-۴ احجام افلاطونی
۱۱۲	۳-۴ فرم های منظم نامنظم
۱۱۳	۴-۴ تغییر شکل فرم
۱۱۳	۱-۴-۴ تغییرات ابعادی
۱۱۴	۲-۴-۴ تغییرات برشی
۱۱۵	۳-۴-۴ تغییرات الحاقی
۱۱۵	۴-۴-۴ فرم های برش یافته
۱۱۶	۵-۴-۴ فرم های الحاقی
۱۱۸	۵-۴ الگوهای سازماندهی
۱۱۸	۱-۵-۴ سازماندهی مرکزی
۱۲۴	۲-۵-۴ سازماندهی خطی
۱۲۹	۳-۵-۴ فرم های مجموعه ای
۱۳۳	۴-۵-۴ فرم های شعاعی
۱۳۶	۵-۵-۴ فرم های شبکه ای
۱۴۰	۶-۵-۴ سازماندهی هم مرکز
۱۴۲	۷-۵-۴ سازماندهی هم خانواده
۱۴۵	۸-۵-۴ سازماندهی دو مرکزی

۱۴۸

۹-۵-۴ سازماندهی دو هسته ای

۱۵۰

۶-۴ تلاقی های متعارف هندسی

۱۵۲

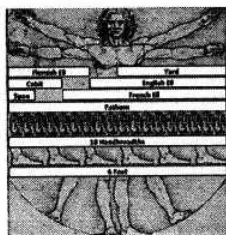
۱-۶-۴ چرخش جا به جایی هم پوشی

۱۵۳

۲-۶-۴ دواير چهار گوش ها

۱۶۰

۷-۴ نمونه کارهای دانشجويان

بخش پنجم: تناسبات و مقیاس

۱۸۳

۱-۵ تناسب

۱۸۴

۲-۵ تناسبات انسانی معماری

۱۹۳

۲-۵ انواع تناسبات

۱۹۳

۱-۳-۵ تناسبات هم پیمانه

۱۹۶

۲-۳-۵ تناسبات ناپیمانه

۱۹۷

۴-۵ تئوری های مربوط به تناسب

۱۹۷

۱-۴-۵ تناسب طلائی

۱۹۹

۲-۴-۵ شیوه های ستون سازی

۲۰۱

۳-۴-۵ تئوری های رنسانس

۲۰۲

۴-۴-۵ مدولر

۲۰۳

۵-۴-۵ کن

۲۰۵

۶-۴-۵ تناسبات انسانی

۲۰۶

۵-۵ ایرادهای تناسبات

۲۰۶

۶-۵ مقیاس

مقدمه:

از میان هنرها، معماری هنری است که هرچند آهسته ولی بسیار عمیق، مطمئن بر روح انسان ها تأثیر می گذارد (ارنست دیمنت)

معماری عموماً به عنوان تصور، طراحی درک ساختن با توجه به شرایط، تعریف می شود. اولین و پایه ای ترین قسمت هر فرآیند طراحی، شناخت و درک شرایط مشکل ساز فعلی و یافتن راه حلی برای آن است. طراحان همیشه راه حل سوالاتی را که با آن مواجه هستند، در ذهن خود تجسم می کنند. از سویی با مطالعه عناصر بنیادی قواعد طراحی، می توان در غنی ساختن و پربارتر کردن شیوه ی طراحی تلاش کرد.

امروزه اساتید معماری با توجه به نگرش کلی دانشکده معماری، منابعی که در دسترس دانشجویان و اساتید است، شیوه های گوناگونی در آموزش معماری را پی گرفته اند.

این شیوه ها، توجه به توان دانشجویان امکانات موجود اساتید، گاه کارآمد بوده گاه نیز کم کیفیت عمل کرده است اما در همه این رویه ها، همواره استاد به عنوان راهنما نقش پررنگی را ایفا می کند. گونه ای که حتی در مواردی، عدم حضور اساتید، باعث سردر گمی دانشجویان در محیط کارگاه می شده است. این سردرگمی بالاخص در دانشجویان سال اول دوم معماری مشهود می باشد؛

زیرا این دانشجویان بدلیل عدم آشنایی با مفاهیم اولیه هنرهای تجسمی (بدلیل نحوه گزینش دانشجویان معماری) حتی در برداشتن گام های اولیه طراحی دچار مشکل و تنش اند. این تنش ها تا جایی پیش می رود که حتی گاهی موجب سرخوردگی دانشجویان از ادامه تحصیل در این رشته می شود.

انسان ابتدا باید الفبا را یاد بگیرد تا بتواند کلمات را شکل داده و دایره لغات خود را بسط دهد، اول باید قواعد دستوری را بداند. قبل از این که جمله بسازد اصول انشا را بداند تا بتواند مقاله یا رمان بنویسد. هنگامی که این اصول را دانست، آن گاه می تواند با قدرت محکم یا نرم لطیف بنویسد. می تواند صلح را دعوت نماید، یا برای آشوب تبلیغ کند، می تواند سطحی باشد بنویسد یا نوشته اش عمیق و پرمعنی باشد. به همین دلیل قبل از آن که بتوانیم به مقوله ی مهم "طراحی" در معماری وارد شویم، لازم است عناصر پایه ای قواعد موجود درباره ی فرم فضا را بشناسیم چگونگی سازماندهی نحوه کارکرد آن ها را درک کنیم تا در طول فرآیند طراحی آموزش آن، بتوانیم از این عناصر استفاده کنیم. در این کتاب سعی شده تا با جمع آوری مطالبی در رابطه با اصول اولیه معماری، اندکی از سردرگمی دانشجویان معماری کاسته شود و چکیده ای از آنچه به صورت دریایی از اطلاعات در مقابل دانشجویان است اختیار آنان گذارده شود.

کتاب در پنج بخش تدوین شده که به ترتیب بخش اول، وحدت و تضاد، بخش دوم: حرکت، تکرار، ریتم، سلسله مراتب، بخش سوم: تعادل و تقارن، بخش چهارم: هندسه والگوهای سازماندهی در نهایت بخش پنجم: تناسبات و مقیاس می باشد. هر بخش به ارایه مطالبی در رابطه با مفاهیم اولیه معماری می پردازد و در ادامه گلچینی از نمونه کارهای کارگاهی دانشجویان سال اول و دوم معماری آمده است که برداشت ذهنی خود را از مفاهیم عنوان شده به صورت حجم و شیت بندی در طول ترم ارائه داده اند.

نویسندگان

۱۳۹۳